

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «

Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállal költ.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 25.

A munkások és a közvélemény.

(K. Ö.) A munkanélküliek Budapesten a sikerült demonstráció után gyűlést akartak tartani, melyet a rendőrség nem engedélyezett. Pedig kár volt. Mert ennek a gyűlésnek egy igen érdekes tárgya lett volna. Címe: *a munkások és a közvélemény*. Ha a gyűlés meg lett volna tartva, hallottunk volna bizonyára oly felszólalásokat, melyek a társadalom ellen irányultak volna. A burzsoa társadalom csak magáról gondoskodik és éhen hagyja veszni a munkást. Körülbelül ebbe az egy mondatba foglalhatók össze azok a vádak, melyeket a munkások kezdettől fogva a társadalom ellen világgá szórtak.

Pedig ez alaptalan vád.

A közvélemény mindenkor nagy érdeklődéssel kísérte a munkások sorsát. A társadalom támogatta, segítette a munkásokat a hol kellett és a mily mértékben tehette. Talán többre is tellett volna, hisz a társadalom lelkiismerete csodálatosképp ébredőben van, de mikor oly szegények vagyunk.

A közvélemény sürgeti a munkáviszonyok rendezését. A munka és tőke ne álljon hadilábon egymással szemben, hanem kezét kézbe téve keressék a kölcsönös boldogulást. Egymásra lévén utalva, tőke és munka az alkotmányos rendszer kiépítésével válnak a nemzeti munka nélkülözhetetlen tényezőivé.

Belátjuk, hogy a cél, mely felé törekszünk, távolról sincs megközelítve. De nálunk sok a teendő. Sok mulasztás pótolandó, még több hiba kijavítandó. Az egyoldalú közgazdasági politika követésével minden kereseti ág zátonyra jutott. A mit eddig tettünk, azt meg kell fordítani, hogy a boldogulás útjára ráléphessünk. Mindez sok időt és még több pénz-áldozatot kíván. A munkások tehát várjanak és legyenek türelemmel, mert mindaz, a mit a mezőgazdaság és ipar általános boldogulásának emelése érdekében teszünk, az a munkás osztályok helyzetén is javít.

Megvalljuk, hogy azokban az intézkedésekben, melyek a munkásosztályokat specieliter érintik, szörnyű szegények vagyunk. De törekszünk a munkásokat érintő törvényhozás kiépítésére, a munkáviszonyok rendezésével és a munkásbiztosítás kérdésének megoldásával. Különben is nem vagyunk mi még oly előhaladott iparos állam, hol ezeknek a kérdéseknek a megoldása képezne a közszükséglet első követelményeit.

A közvélemény, mely a keresztény politika talaján nőtt, így nyilatkozik a munkáskérdést illetően és meggyőződésünk, hogy a mi megnyilatkozásunk többet használ a munkások sorsán, mint

az a közvélemény, mely úgy tünteti fel magát, mint a munkásérdekek egyedül jogos képviselőjét.

És itt eljutottunk ahhoz a ponthoz, mely nyilvánvalóvá teszi, hogy a munkások érdekeik képviseletét nagyon rossz kezekre bízták. Kicsodák azok a Groszmannok és Fleischmannok, a kik a hatósággal szemben a munkásokat képviselik. Nagyon rossz lábon állhat a munkások ügye, ha érdekeik képviseletére csak zsidókat és üzletembereket találunk, kik a munkásokat zavargásokba viszik bele és zsidó és nemzetközi világnézetek elfogadására teszik hajlandókká. Furcsa tünete ez a munkáskérdésnek, hogy mindenütt, a hol szocializmus ütötte fel a fejét, zsidók ragadták magukhoz a vezérletet. Sokat lehetne erről beszélni, ezuttal beérjük azzal, hogy a munkásokat óva intjük, ne hallgassanak olyan vezérekre, a kik Istent és hazát nem ismernek.

A munkáskérdés csak annyiban nemzetközi ügy, a mennyiben a munkásosztályok helyzete mindenütt javításra szorul. Ebből legfeljebb az következik, hogy az államok nemzetközileg védekezzenek azok ellen az irányzatok ellen, melyek a munkásosztályokat a felforgató elem szerepébe akarják erőnek erejével bujtatni, de nem következik, hogy a magyar munkásosztályok közösséget vállaljanak a nemzetközi szocialdemokráciával, mert ez bizony nem segít a sorsán. Nem tud, és nem is akar segíteni rajta, mert akkor mi lenne az agitátorokból, ha az elégedetlenkedő munkásokból meglegedett és rendszerető honpolgárokká lennének.

A munkásosztályok helyzetén nem tud más segíteni, mint a keresztény politika, mely minden ember sorsát egyformán a szíven viseli. Ez a politika nemzeti irányu és igazságos mértékkel mér mindenkinek, munkaadónak és munkásnak egyaránt. Mindkettő boldogulása ennek érvényesülésétől függ.

Önértzet fentartással.

A »Sárospataki Lapok«-ban dr. Ballagi Géza, a sárospataki jogakadémia tanára és Mocsáry Lajos, az ismert függetlenségi politikus között polemia keletkezett, melynek folyamán Ballagi Géza azt állította, hogy a protestánsok mindnyájan »a szabadelvűség szolgálatában állanak.« Mocsáry Lajos ennek ellenében érdekes kijelentéseket tesz. »Mi — mondja többi között — nem állunk szolgálatában senkinek; protestantizmus öncél; nekünk mint egyháznak feladatunk hűvünk lelki ügyeinek gondozása.« A protestáns önértzet e megnyilatkozására a »Plot. Egyh. és Irod. Lap« a következő megjegyzéseket fűzi: »A magyar protestáns egyház örömben és bűben összeforrott a magyar nemzeti állammal s multját nem tagadhatja meg s nem is tagadja meg. Ez azon-

ban nem jelenti azt, hogy a magyar protestáns egyház az ugynevezett szabadelvű politika sleppbordozója legyen s annak érdekeiért még az öngyilkosságtól se riadjon vissza. Szabadelvűség és magyar nemzeti állam és szabadelvű politika épp úgy nem egy, mint kereszténység és római katolicizmus. Hogy a szabadelvű politikai szolgálatában botorságokat követett el a magyar prot. egyház és súlyos sebeket ejtett önmagán, az kétségtelen és ebben teljesen igaz van Mocsárynak. De ebből nem következik az, hogy tagadjuk meg a szabadelvűséget és önmagunkba visszavonulva ne szolgáljuk a magyar nemzeti állam ügyét, hanem csak az, hogy a politikai szabadelvűség jelszavá iak, kormányok frázisainak ne ülünk fel, hanem csak az igaz és helyes szabadelvűségnek legyünk támogatói, anélkül, hogy öngyilkosságot kövessünk el.«

A francia művészek levele.

A »Nemzeti Szalon« kiállító francia művészeinek számos nevezetes tagja tudvalevőleg el akart látogatni Budapestre. A látogatást azonban meghiusította az a viszály, mely a kiállítás alkalmából a Szalon és a Képzőművészek Egyesületének vezetősége közt kitört. A francia művészek most a következő levelet intézték gróf Andrássy Gyulához, a »Nemzeti Szalon« elnökéhez:

A legnagyobb csodálkozással értesültünk arról, hogy az a nagylelkű vendégszeretet, melyben a francia művészek munkáit a Nemzeti Szalonban részesítették, eléggé élénk kritika tárgya lett némelyek részéről. De mi nem akarunk egyébre emlékezni, mint azokra a jó és kitűnő érzelmekre, melyet mindig éreztünk Magyarországon Franciaország iránt, és minden iránt, ami Franciaországból jött. Éppen ezért nem akarjuk még jelenlétünkkel is szaporítani azokat a nehézségeket, amelyeket a Nemzeti Szalonnak támasztottak, és mélyen meghatva attól a nagylelkű vendégszeretettől, melyet oly nemes szívvvel juttattak nekünk, a legnagyobb sajnálattal mondunk le arról, hogy mi magunk menjünk Önöket személyesen biztosítani mély hálánkról. Engedje meg Excelenciád, hogy ismételve kifejezvé mély hálánkat, biztosíthassuk egyszermind mély tiszteletünkről. Robert Fleury a Soriaté des Artistes Française elnöke, Albert Davont bizottsági tag.

Hasonlóképen levelet irt a francia művészek nevében Robert Fleury Hook Jánosnak is, kinek a legnagyobb elismerését fejezte ki működéséért.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, febr. 25.

A művészeti vitára, melylyel a mai ülés kínálkozott, a főváros egész képzőművész világa a Ház karzatára sereglett. Előkelő művészek elegáns hölgyek társaságában izgatottan várták a vita kezdetét, melyet azonban egyre halogatott a középiskolák vitája. Ismét több szónok kért városának gimnáziumot, — azok, a kik az osztrák határszélre kértek magyar

középiskolákat, bizonyára általános helyeslésre lelnek.

A művészeti vitát *Pichler Győző* kezdte meg.

A karzat megmozdult.

Képvisele volt ott ez időben mind a két művész-felekezet: a *Nemzeti Szalon* és a *Képzőművészeti Társaság* pártja.

Pichler nyugodtan és hatásosan beszélt; a művészet nemzeti irányának apológiája volt a beszéd, az új nemzeti iskolát követelte a művészetben, új művész-iskolákat és elkeseredetten említette meg, hogy a kormány a szabadság és nemzeti lelkesedés művészi kifejezésétől is annyira remeg, hogy *Thorma Aradi vértanúit*, e megrázó képet egy padláson engedi elrothadni.

Pichler érintette beszédében a művész-háborút is a *Nemzeti Szalon* pártjával ellenséges hangon, a mi felszólalásra készítette *Hock* Jánost, a ki védelmezte a maga akciójának független voltát és a *Nemzeti Szalon*ot.

— A művészek nem türik, hogy beleavatkozzanak ügyeikbe! — kiáltotta *Olay*.

— Köszönjék inkább meg! — felelték *Ugron* és *Rakovszky*.

Hock megvesztegető hangja teljes felhasználásával beszélt *Pichler*rel polemizálva. A hatás azonban megoszlott volt s mikor a művészet mibenléte kérdésében *Arsene Alexanderre*, a *Figaro* kritikására hivatkozott, *Szemere* odakiáltotta hozzá:

— Ez nem tekintély!

Hock szenvedélyes volt, erősen személyeskedett is és a hangulat így nagyon hullámos volt.

*

Elnök: *Perczel* Dezső 10 óra után nyitja meg az ülést.

Napirend a közoktatási költségvetés részletes tárgyalásának folytatása.

Wlassics Gyula közoktatási miniszter a szegedi főgymnasium épületének költségeinek felemelését kéri.

Tétel: a középiskolák.

Bartha Miklós az első szónok: Szót kell emelni a tárcza tételénél a gyulai gymnasium ügyében. Gyula városa, körülvéve nemzetiségekkel nemzeti missiót gyakorol. Tisztán nemzeti szellem hatja át, egyetlen mentsvára az erdélyi magyar kulturának, ezt a várost, e város intézményét okvetlen pártfogolni, támogatni kell. — Sörgösnök mondja szót a gyulai gymnasium főgymnasiumának kiegészítésért mert ma Erdély ifjúsága leginkább nemzetiségi eszméket hirdető intézetekbe jár, kéri, lehetnek-e ezek valaha igaz magyar hazafiak, kik a magyart gyűlölni tanulják? Nem ezek magukkal hozzák a magyar faj gyűlöletét az életbe. (Élénk helyeslés balfelől.)

A közoktatásnál tisztán nemzeti szempontot lehet tekintetbe venni. (Ugy van, balról.) A gyulai gymnasium kibővítését figyelmébe ajánlja a miniszternek. Tételt nem fogadja el. (Eljenzés balról.)

Szűsbely Gyula: Hasonértelemben kéri a minisztert és figyelmébe ajánlja a határszéli intézetek, gymnasiumok kibővítését.

Rakovszky István: Örömmel hallja előtte szóló szavait, sajnálatát fejezi ki, hogy már előbb nem szólott, így talán már testet öltött volna e méltányos kérés. — Kivánatosnak tartja különösen Kőszeg város algymnasiuma kibővítését. — Utal a tanrend bő anyagára, s kéri a minisztert, hogy e tárgyban is iparkodjon reformokra. — A felekezeti iskolák tanárai számára kér vasuti kedvezményt. — Ugyanezt kiterjeszteni kéri a néptanítókra is. (Helyeslés balfelől.)

Szűsbely Gyula személyes kérdésben felel *Rakovszky*-nak s kijelenti, hogy ő is csak akkor szólalt fel, a mikor azt időszertűnek találta.

Wlassics Gyula kultuszminiszter, reflektálni kíván egész röviden a felszólalásokra. — A tanterv túlterhelését egyáltalán nem látja, s arról szó sem lehet, különösen ha tekintetbe vesszük az általános műveltséget, hogy ezt a tantervet redukálhassuk. — Megengedi, hogy egyes szaktantárgyakban lehet túlterheltség, de általában ez meg nem áll.

A mi a nemzeti kulturális megjegyzéseket illeti, kijelenti, már programjában is kifejezte, hogy tisztán nemzeti kulturát akar, s erre nézve több rendeletet adott ki. A hol azt látja, vagy értesül róla, hogy nem hazafias tankönyvekből tanítanak, (Zaj, mozgás balfelől.) azokat rögtön elkoboztatja.

Ugron Gábor: Csukassa be őket.

Wlassics miniszter: A felügyeletet mindennél megszigorította. A csonka gymnasiumoknak ő sem barátja, mert ezek nagyban elősegítik a proletarizmust, igyekezni fog ezeket kibővíteni. A szünidő meghosszabbítást csak törvénnyel lehet véghezvinni. (Helyeslés jobbról.)

Tétel: iskolák segélyezése.

Gróf *Benyovszky* Sándor: Nemzeti kulturát ajánlja a miniszter figyelmébe, kapcsolatban a nemzetiségi vidékeken levő iskolák segélyezését kéri a minisztertől.

Tételt megszavazták.

Thaly Kálmán: A debreczeni kereskedelmi iskolát ajánlja a miniszter figyelmébe s kifogásolja az iskolák akadémiai címét.

Wlassics Gyula miniszter: Kijelenti, hogy az akadémiai címet az összes kereskedelmi iskoláktól megvonja, csak a kolozsvári és budapesti iskolát illeti meg.

Művészeti vita

Pichler Győző: Kéri a ház figyelmét, hogy mielőbb még a valódi művészeti kérdést felvetné, engedje meg, hogy egy pár szóval a művészeti költségvetésről szóljon. Összevonásba hozza a külfölddel a művészek segélyezését, s állami támogatását, s azt találja, hogy nincs állam a hol a művészek annyira meg volnának adóztatva, mint nálunk, s itt felhívja a pénzügyminiszter figyelmét arra, hogy amit segélyképen az állam ad, azt sokszorosan megveszik rajta adóképen. — Terjedelmesen, s meglehetősen sötét színben rajzolja meg a magyar művész iskoláját, s arra a szomorú tapasztalatra jut, hogy az az iskola még az eleminél is elemibb.

A fennálló mesteriskolák nem tudnak kellő hatást gyakorolni s így kénytelen az ugynevezett tanonczéveket külföldön tölteni, a hol megengedi szóló, művészeti iskolát talál, de elveszti nemzeti, igazán magyaros irányát. Nem hagyhatja figyelmen kívül e téren a külföldet, még a legszegényebb államnak is vannak iskolái, a hol nemzeti művészetet istápolnak. Nálunk? Még nagyon távol állunk attól, hogy kellőképen indokolt művészpoltikát folytassunk. (Ellentmondás jobbról.) Szó el volt készülve ellentmondásokra, de beszédje keretében talál azokra választ. Sok akadály van, ami művészetünk fejlődését akadályozza. Első és fő akadály nálunk politikai s ez abban nyilvánul, hogy nálunk a politikai élet nem talál inspiráló okokat a művészet táplálására: a másik s ennél sokkal intenzívebb ok, a mely gátat vet művészeti fejlődésünknek: a viszonyok! Mert míg a fekete-sárga zászló szelleme fog lebegni, addig nemzeti festő-képzőművészetről szó sem lehet. S a viszonyok; — azokat olyanoknak találja, mint sehol a világon, mert a hol a kormány, az állam, a közönség oly indolentiával viselkedik a művészet iránt mint itt, akkor nem érdemeljük meg azt, hogy a művészt nemzeti inspiráció serkentse. Vajjon

megfognak-e még érni azt, hogy a kormány megbízást ad *Rákóczy*, *Bercsényi* vagy az aradi vértanúk megfestésére. Szomorú emlékekkel kell megemlékezni az immár végegyengülésben elhunyt képzőművészeti tanácsról. — Azt látjuk, hogy a miniszterek valamennyien külföldiekkel festetnek képeket. Pedig a közoktatási tanácsnak hivatása volna ajánlani művészeket (Közbeszólások, tiltakozások.)

Wlassics és *Vézi*: Hisz ilyen már nem létezik, már reformálva van.

Pichler Győző: Hát akkor volt! Csak az utóbbi évek, hónapok eseményeire szorítkozik. A képzőművészet viszályát, a Szalon viszálykodását helyesnek nem tartja s a művészetre károsnak látja. — Ezeket kívánta felhozni. (Élénk helyeslés balfelől.)

Hock János a művészetről.

Hock János: Beszédje elején, egy közbekiáltásra kijelenti, hogy harcba megy a mai kormány vezetőjeért, nemcsak gyöngye tehetségével, hanem egész jóakarásával, rokonszenvével, mert meg van győződve, hogy a vezér erélyességének minden téren, a kultura terén is sikerül jobb helyzetet teremteni.

Rakovszky István (a jobb oldalra): Hol marad az éljen?

Erre a közbeszólásra fölhangzik az »éljen« a jobboldalon, a mit a balon nagy derűtlenség követ.

Hock János azután *Pichler*hez intézi szavait. Ő a művészet érdekében önzetlenül dolgozik. Feleljen a miniszter: kért-e tőle önmagának valamit, nem-e mindig a művészet érdekében tette?

Pichler Győző: Ebben senki sem kételkedik.

Hock: Volt-e négy év előtt oly művészi föllendülés, mint ma! Ebben neki van némi része. Abban is, hogy a művészetet decentralizálta, amihez a vidéknek joga van.

Olay Lajos: De a művészek nem türik, hogy beavatkozik a dolgukba.

Ugron Gábor: Köszönjék meg a művészek, hogy valaki felfogja ügyüket.

Rakovszky: Úgy van! Köszönjék meg! (Helyeslés a balon.)

Hock János: Engem az a cél vezet, hogy ha Mátyás idejében a tudományok hazája lehetett ez ország, mért ne lehetne egykor a művészet kimagasló helye? De ehhez közös lelkesedés, nem pedig személyi sérelmek előtérbe toléása szükséges.

Hivatkozik ezután *Arzen Alexanderre*, hogy a művészek közt a nemes versengés csak a művészet előnyére válik.

Szemere Attila: Ki az?

Hock: Francia író, a *Figaro* munkatársa.

Szemere Attila: Az nem tekintély. (Derűtlenség.)

Hock: *Pichler*t néha meglepi a febris artistica, mint a gyermeket ellepi a kanyaró. (Zaj, derűtlenség.) De ez csak olyan, mint a *Calchas* pléh-menydörgése. Ő nem ijed meg ettől. Hígyje meg T. képviselő ur, — fordul *Pichler*hez — sokszor nem. Nem azoké az érdem, akik hangos szóval állnak a tömeg elére, hanem azoké, akik etűrik, hogy egy eszméért még a szemébe is kőpnek. (Mozgás.)

Pichler *Hock* Jánossal személyes kérdésben polemizál hosszasan. A vitát holnap folytatják.

Gyilkos pálinka.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, febr. 25.

Véres esetről vettünk hírt, melynek szerencsétlen hőse már ki is szenvedett a bihar-megyei közkórházban. A gyilkosság Kis-kut-utcán játszódott le s ez ideig még azt sem tudja a rendőrség, hogy a gyilkost hogy hívják.

Az eset részletei a következők:

Láza János 26 éves ember Kis-kut-utcán lakott nejével a 105. számú házban. Tegnap délután egynegyed négy órakor hazatért lakására. Felesége az udvaron fát vágott s ezt látva, kivette kezéből a fejszét és ő maga folytatta a fásztó munkát.

Ugyanabban az udvarban lakik egy részeges marczona alak, a kinek nevét a lakók sem tudják. Valami Bere-féle neve van a kihallgatott tanuk vallomása szerint.

Ez az ember részegen kijött a szobájából s egyenesen Láza elé állott s elkezdett vele kötekedni. Láza tréfára vette a dolgot, és csak nevetett a részeg ember heveskedésén. Ez azonban kést rántott elő, neki ugrott Lázának és szíven szurta. A sebesült azonnal össze-rogyott s rémes jajgatására óriási csoport verődött össze körülötte. Intézkedtek aztán, hogy bezárássák a kórházba.

Hírt adtak azonnal a rendőrségnek, honnét Gerő Armin rendőrkapitány és Pataky rendőrbiztos bementek a közkórházba s a még eszméletlenül levő Lázát kihallgatták és vallomására az esküt is kivetették.

A gyilkost letartóztatták és bekisérték a rendőrségi fogdába. Ez ideig még nem tért magához annyira, hogy kihallgatása eszközölhető lett volna.

Mint a késő éjjeli órákban hírlik, a szerencsétlen eset hőse kiszabadult. Nemrég telepedett le Nagyváradon s a szatmármegyei Endréd községbe való.

A vizsgálatot ma folytatják s kihallgatják az összes tanukat, valamint a tettest is.

UJDONSÁGOK.

Színházi levél.

Nemrég a Szigligeti-társaság választmányi ülésén erőlyes felszólalás történt a Szigligeti-Színház ellen. Erős vádat mondtak ki Somogyi Károly ellen: a színtársulat jelenlegi működése nem felel meg Szigligeti Ede szellemének.

Szigligeti-társaság a Szigligeti-Színház ellen.

A választmány lelkesedéssel csatlakozott a bátor szónok véleményéhez, a közönség pedig hasonló lelkesedéssel vette tudomásul azt a határozatot, hogy a színügyi bizottságot megkeresik a színházi állapotok javítása végett.

Hát csak minél előbb. Mert a közönség már kezd egyes körülmények miatt zúgolódni.

Az előzetesen hirdetett szép programmpontok egymásután foszlanak szét.

Hol vannak a szépen megkezdett opera-eladások? Fájó szívvel olvastuk nemrég, mi csoda fényes sikerrel járt Böllöny próbálkozása az opera-eladás terén. Nem lehetne Nagyváradra is lehozatni néha egy-egy operaénekesnőt?

Még anyagilag sem kerülne sokba, ha a nagyváradai művésznők kevesebbet gyöngédkednének s nem kellene a szomszédok kölcsön-

kérni primadonnákat. Ezt a kölcsön-költséget félre lehetne tenni s egész szépen kitelnék egy budapesti művész nő fellépti díja egy-két estére.

Nagyon életre való eszme volt a megnyitás ideje körül a *gyermek-eladások* tartásai. Vasárnap d. u. néhányszor megtelt a színház kaczagó babákkal, mos lygó szülőikkel, — ma ebből is csak az emléke maradt meg. Persze, a gyermek-eladásra készülni kellene, míg az újabb praxis sokkal kényelmesebb módszert hozott be: előadnak vasárnap d. u. elkoptatott operettek, a melyeket hétköznap már senki meg nem nézne. Ezeket tudja, a ki tudja, s a ki nem tudja, az sem baj; a ki féláron megy színházba, elégedjék meg, ha a darab felét tudja! Így lesz a vasárnap délutáni előadás egyedül azoknak találkozó helye, a kiknek többet érnek *Nyárai* legsülettebb élezei, mint pl. a legszebb népszimű.

Es ez jelenleg a színház legnehezebb kérdése: a népszimű.

Az opera-eladásokra mondhatja Somogyi Károly: nincs hozzá erőm és nincs pénzem idegen erők lehozatalára. De a gyermek-eladások és a népsziművek mellőzésére nem tudunk mentséget találni mást, mint a *félszót a tanulástól*.

Népszimű-irodalmunk, nemzeti büszkeségünk gyöngyeit nem lehet akármilyen előadásban színi hozni. Azok nem hatnak többé az újság ingerével, mint pl. egy Guthi-Rákosi-féle bohózat, vagy egy új operett. Művészi értékű előadás kell ezekhez, hogy a darab belső szépségeit vigye közelebb a közepes műveltségű ember lelkéhez is. Ehhez pedig komoly tanulmány kell s ez az, a mitől a Szigligeti-Színház tagjainak egy része fázik.

Még mindig nem akarjuk e hiányok miatt Somogyi Károlyt felelőssé tenni. Még mindig úgy vagyunk meggyőződve, mint a színház megnyitásakor: hogy Somogyi Károly első sorban a tiszta művészetért lelkesedik. Még mindig akarjuk hinni, hogy a fent elősorolt hiányokat ő maga is észrevette, hogy neki fáj legjobban a Szigligeti-társaságból felhangzott éles, de igazságos kritika s hogy mindez az ő legjobb szándéka ellenére történik így . . .

S hisszük, hogy meggyőződésünket teljesen igazolni fogja maga Somogyi Károly — virágvasárnap után.

S ha csalódnánk?

Azt egyelőre még föltenni sem akarjuk.

K. A.

* **A főkapitány kinevezése.** *Beöthy* László főispán vasárnap Budapesten járt, s tegnap visszaérkezett Nagyváradra. Hír szerint a főispán a nagyváradai rendőrkapitányi szék betöltése ügyében járt a belügyminiszternél. Így valószínűleg igen rövid időn belül megtörténik az új főkapitány kinevezése.

* **A város világitása.** Nagyvárad város közvilágítására a város kiírta a pályázatot, még pedig gázra, villanyra, vagy acetylénre, akként, hogy vagy vállalati uton vagy házikezelés mellett biztosítják a közvilágítást. A pályázati határidő azonban rendkívül rövidre van szabva, márczius hó végéig, s így aligha kerül számba vehető pályázó. A bécsi villamossági társaság képviselője tegnap Nagyváradon járt s tiszteltette a polgármesternél. Kijelentette, hogy a jó-hírű bécsi cég szintén óhajtott volna pályázni, azonban a határidő rövidsége miatt ez lehetetlen. Pedig igen kedvező feltételek mellett tette volna meg a bécsi villamossági társaság ajánlatát. Vajjon nem lehetne-e április végéig meg-

hoszabbítani a pályázati határidőt, hisz még maradna elég idő a pályázatok felülbírlására, addig, amíg a gázgyárnak fel kell mondani a szerződést.

* **Megrepedt a szíve.** Beéli levelezőnk megható, regénybe illő esetet közöl velünk. Csontaházán Huszár Gligor parasztleány és Prekup Anica szép leány szerették egymást s most a román hushagyó kedden akartak egymásnak örök hűséget esküdni. A sors azonban másként határozott. Huszár Gligor súlyosan megbetegedett. Beteg lett utánna szerető arája is. Egyszer aztán a Mindenható a vőlegényt kiszólitotta az élők sorából. Mikor a szomorú hírt a szép Anicával közölték, az nem kapkodott a szívéhez, mint a színpadon szokás, hanem hátrahanyatlott beteg ágyán s meghalt. Az orvosi vizsgálat szívszélhűdést állapított meg, — a nép azonban azt mondja, hogy a szép Anicának a szíve hasadt meg. A szerelmes párt közös sirhalomba temették a környék óriási részvéte mellett.

* **A Szegedy család gyászja.** Egy jótékonyágáról híres urnó haláláról vettünk hírt, mely mélyen lesújtotta a váradai közönséghez oly közel álló Szegedy és a báró Gerliczy családokat.

Az elhunyt özv. *Szegedy* Lajosné tegnap délután fél 4 órakor helyezték örök nyugalomra az acsádi családi sirboltban óriási részvét mellett.

A hirtelen bekövetkezett lesújtó gyász esetről a család a következő gyászjelentést bocsájította ki:

Mezőszegedi *Szegedy* György cs. és kir. kamarás a maga és fivére mezőszegedi *Szegedy* Béla cs. és kir. kamarás, úgy neje mezőszegedi *Szegedy* Györgyné szül. alanyi és szent-gerlityei *Gerliczy* Irma bárónő, palotais csillagkeresztes hölgy, valamint gyermekei: Gina és Erzsébet és egyúttal az összes rokonság nevében is fájdalmas szívvel jelenti a legjobb anyának, apának és nagyanyának özv. mezőszegedi *Szegedy* Lajosné szül. székhelyi *Majláth* Mária urnó, csillagkeresztes hölgynek f. évi február 20-án életének 84-ik évében szívszélhűdés folytán Bécsben történt elhalálását. A boldogultnak hült teteme Bécsben beszenteltetvén, onnan Acsádra szállittatik s f. é. február 25-én délután fél 4 órakor a róm. kath. egyház szertartása szerint az acsádi családi sirboltban örök nyugalomra elhelyeztetik. Az engesztelő szent mise áldozatok f. február 26-án délelőtt fél 10 órakor az acsádi róm. kath. templomban fognak a Mindenhatónak bemutatni. Acsád, 1901. február 26-án. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Mibe került a színház** A színház építésének végleszámolásával már elkészült a városi mérnöki hivatal. A számadás szerint a színház épület, a belső berendezéssel és a villamos világitással együtt 362 ezer forintba került, tehát mintegy 31 ezer forint megtakarítás éretett el. Ebben az összegben nincsen beszámítva a színház környékének rendezése, sem az intercalaris kamat, ami egyedül mintegy 50 ezer koronát tesz ki. Az egész építésről most jegyzőkönyvet vesznek fel.

* **Halálos lórugás.** Szalontai levelezőnk írja, hogy Kádár Jánost, Bondár Ferencz föld-birtokos kocsisát a ló megrugta. A szerencsétlen ember a rugás következtében beállott belső sérülések folytán egy napi óriási kínlás után meghalt.

* **A Barnum-czirkusz Nagyváradon.** Olyan rendkívüli látványosságban lesz része május elején Nagyvárad közönségének, amilyent a fővárosban sem mindennap látnak. A világhírű Barnum-czirkusz utazik keresztül Nagyváradon s ez alkalomból egy előadást tart. A baromvásártéren állítja fel sátrát, amely 16000 embert befogad. Május hó 10-én tartja egyetlen előadását nálunk az óriási társulat, amelynek több száz tagja és külön állatsereglete van. A

társaság ügynöke kérelmet intézett a városhoz, a melyben kérte, hogy a város négy pontján 3 méter magas, 50 méter hosszú reklámtáblákat állíthasson fel. A városi tanács a kérelemnek helyt ad s megengedi, hogy a Hadady-telep helyén, a Nagypiacz-téren az Andrányi bolttal szemben, Kolozsvári-utca elején és a vasut állomással szemben állítsák fel a reklámfalakat, 40 korona összeg lefizetése mellett.

* **Lószemle.** A nagyvárad-i huszárkaszárnyákban tegnap délután lószemle volt. A város részéről *Dekker* Frigyes állatorvos, *Markus* István fogalmazó és *Réz* Bertalan rendőrbiztos jelentek meg. A szemle alkalmával, a vegyes bizottságnak igen kevés kifogása volt a megvizsgált lovakra.

* **A főreáliskola matinéja.** A nagyvárad-i főreáliskola ifjusága pompásan sikerült matinét rendezett vasárnap délelőtt a kereskedelmi csarnok dísztermében. Az élvezetes műsort nagy közönség hallgatta végig s lelkesen tapsolt a fiatal működőknél. Az ünnepélyt *Bleyer* Imre ügyes zongora-játékával nyitotta meg. Liszt egy *Rhapsodiáját* adta elő rutinnal, nagy sikerrel. *Bihari* Endre *Dutka* Ákos VII. osztályu tanuló lendületes költeményeit szavalta el hatással. Majd *Blau* Béla és *Nagy* Ferencz hegedű-játékában gyönyörködött a közönség. Szemes Imre *Rákóczy* Rodostóban című melodráját szavalta el hévvel, nagy sikerrel. *Adler* Sándor *Gabányi* egy monológját, a »tót tánczimestert« adta elő, a közönség állandó derűsége között. Utána *Schwartz* Géza zongora-játéka következett s ügyes játékkal sok tapsot aratott. Ki kell emelnünk az ifjusági zenekart, mely néhány magyar nótát adott elő s mindenképpen rászolgált a közönség tetszésére. A műsort »Recept szerint« című egyfelvonásos vígjátékkal zárták be, melyet *Schwartz* Sándor, *Jánossy* Gyula, *Braun* Sándor, *Dutka* Ákos és *Nagy* Ferencz adták elő szép sikerrel s többször keltettek élénk derűségeket.

A közönség a késő délutáni órákban osztott szét.

* **Elgázolás.** Német-utcán tegnap délután egy egyfogatu taliga, melyen két honvédhuszár tiszt ült, egy tizenegy év körüli gyermeket elgázolt. Kiletét még nem tudják a kis fiúnak, ki súlyos sérüléseket szenvedett.

* **A képviselőház tegnapi karzata.** Ritka szép közönség gyűlt egybe tegnap a képviselőház karzatán. Oda lenn a teremben művészeti csatározás folyt, mely, hogy heves és érdekes lesz, napok óta híresztelik. Ezt a küzdelmet végig nézni népesült be tegnap a karzat művészek sokaságával és festőnk bájos csoportjával. Olyan volt a tegnapi ülés, mint egy színházi előadás s a mily érdekesek voltak a szereplők, ép oly érdekesek voltak a nézők is.

Ide jegyezzük azokat a hölgyeket, akik a karzat páholyaiból nézték végig az előadást. Ott volt a két *Kacziányi* nővér, a százsorszép *Viola* és a bájos *Adrien*, ott láttuk a most Budapesten időző francia műkritikusnak *Mourey*-nek feleségét, a két *Hontay* leány, a festőművész *Margit* és *Berta*, élénk piros blousba és amodább a szép özvegy költőnk, *Lys-Noir* asszony, fehérpetyes bársony kabát-kában elő-elő hajolva nyulánk természetével. A IV-es számú karzaton ült *Basch* Árpád jó hírű festőnk fiatal bogárszemű felesége, nem messze tőle báró *Braunneker* Stina festőnk. Élénk feltűnést keltettek *Fichler* képviselő szép hugai. A szép asszonyok és leányok között ott volt még *Kézdi Kovács* Lászlóné, *Gerő* Odónné, *Bosnyák* Johanné, *Bremen* Ratta festőnk, *Fleisch* Károlyné.

A művészek közül jelen voltak a Nemzeti Szalon titkára *Rózsa* Miklós, *Basch* Árpád, *Kacziány* Odón, *Tolnay* Ákos, *Nagy* Zsigmond, *Szlanyi*, *Karvaly*, *László*, *Kallos*, *Jászay*, *Ugyay*, *Fleisch*, *Haraszty*, *Katona* Nándor, *Glatter*, *Knopp*, *Szikszay*, *Kézdi Kovács*, *Karolcsy* B., *Szikszay* Ferencz, *Fittler* Camill, *Gellért* Géza stb.

* **Kossuth-szobor Nagyszalontán.** Szalontai levelezőnk írja, hogy a *Tóth* András szobrász által készítendő Kossuth-szobrot még a tavaszon leleplezik. A talpazat már meg is érkezett. A leleplezési ünnepély alkalmával aszorbizottság emlékalbumot ad ki, melynek szerkesztésén *Csorvássy* István ügyvéd és *Podhraczy* Rezső ügyvédjelölt fáradoznak.

* **Felolvasás Várad-Velenczén.** A Nagyvárad-Velence és váraljai »Népkör« márczius 2-án (szombaton) rendezi ez idén negyedik felolvasó estélyét. Ez alkalommal a többek között *Tomcs* Béla, a fiatal nagytehetségű zenetanár is hallatni fogja művészi hegedűjátékát. A felolvasáson kívül énekszám és szavaltat is lesz.

* **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk *Müller* Gyuláné szül. *Huber* Borbála folyó hó 21-én d. u. 3 órakor élete 50-ik, boldog házassága 30 ik évében szívvelhűdés következtében elhunyt. A megboldogult földi maradványait 23-án délelőtt 11 órakor helyezték örök nyugalomra a lessi sírkertben.

* **Szerencsétlenség favágás közben.** Szondi Márton 15 éves micskei fiú Nagyváradon lakott mint hetes. Tegnap délután fát vágott s egy darab fa felpattant és a Szondi Miklós balszemét kiütötte. Beszállították a kózkórházba.

A Sebes-Körös társulat közgyűlése.

A Sebes-Körös vízszabályozó ármentesítő társulat f. hó 23-án tartotta meg d. e. választmányi ülését, délután közgyűlését.

A közgyűlésen jelen voltak. Gróf Csáky Lajos elnök, Örléy Kálmán alelnök, Gallatz János miniszteri osztálytanácsos, Szarvassy Arzén kir. főmérnök miniszteri megbízott, Jelenstik István, Frankó Endre, Dr. Várady Zsigmond, Dr. Br. Drechsel Gyula, Mártonffy Bogdán, Hoffmann Mihály, Ötvös Gyula, Taroly Lajos, Dobó Imre, Schwarcz és P. Nagy István s társulati tagok.

A közgyűlés mindenek előtt tudomásul vette a földművelési miniszternek leiratát, a melylyel a társulatnak 1901. évi költségelőirányzatát jóváhagyja s egyuttal elrendeli, hogy a szeghalmi határban kilátásba helyezett bevizrendezési és Sebes-Körös meder rendezési terveket a társulat készítse el és jóváhagyás végett terjessze fel. Egyben tudomásul vette a közgyűlés a földművelési miniszternek az öntözésre és víz hasznosításra vonatkozó átiratát, a melyben a miniszter felhívja valamenyi vízszabályozó és ármentesítő társulatnak figyelmét az öntözés meghonosítása tekintetében hozott országos törvényre. A társulatokat felhívja arra is, hogy ez árterületükben keletkező öntözési mozgalmakat éber figyelemmel kísérjék, az öntözés eszméjét, mint a mely hivatva van az ország gazdasági viszonyainak kedvező lendületet adni, erkölcsileg és lehetőleg anyagilag támogassák. A közgyűlés, hogy megmutassa, miszerint a miniszternek ezen szép eszméjét mennyire kívánja felölelni, az öntözés társulati támogatását az átalakítás alatt álló alapszabályzatába is felvette.

A közgyűlés leglényegesebb tárgyát képezte az ujjonnan átdolgozott társulati alapszabályok-

nak megállapítása, mely azon alkalomból vált szükségessé, mert a műszaki ártér fejlesztése folytán a társulati teher viselés és egyuttal a szavazati jogosultság az eddigőtől eltérő és műszakilag fejlesztett ártér osztályozás nyomán lesz megosztva.

Az alapszabályokat, a melyet egy kiküldött öt tagu bizottság tárgyalt le előzőleg és mutatótt be, élénk eszmecsere után elfogadta az érdekeltség.

Örvendetes tudomásul vette az érdekeltség az igazgató főmérnök évi jelentésének ama részét, mely szerint a műszaki ártér fejlesztési nagy munka, a melyet a társulat tizenöt évvel ezelőtt indított meg, ma már véglegesen és jogérvényesen befejeztetett. E szerint a társulatnak összes kölcsön törlesztési terheit és minden kiadásait ezen munkálatban érvényre jutott teher megosztási osztályozás nyomán fogják az érdekeltek viselni, a mely munkálat f. évi január hó elsejével lépett életbe.

A számvizsgáló bizottságnak a múlt évi számadásokra vonatkozó jelentését a közgyűlés tudomásul vette és a pénztárnoknak a felmentvényt a szokásos fentartásokkal megadta.

A számvizsgálói jelentés szerint a múlt évi összes kiadás 543970 korona 20 fillér, — bevétel 747547 korona 52 fillér, mely szerint a következő évre átirandó pénzmaradvány 203577 korona 32 fillér mutatkozott.

Tudomásul vette a közgyűlés a Fekete-Körös társulat részéről tervezett vízveteli tervekre vonatkozó III-od fokú határozatot, mely szerint a Sebes-Körös medrében minden esetben meghagyandó lesz másodpercenkénti 4 12 köbméter víz, az ezen felül mutatkozó mennyiség két egyenlő részre lesz osztandó, melynek egyik felét a baloldali érdekeltség hasznosíthatja, a mely érdekeltség körébe tartozik a Sebes-Körös és Fekete-Körös árterületéhez tartozó érdekeltség egyaránt, a másik fele a viznek a Sebes-Körös jobb oldali érdekeltség javára tartatik fent.

A választmányi ülés a II-odik vízmesterei állást betöltvén, erre Csézy Károly ökl. vízmestert választotta meg; és egyuttal megválasztotta az 1901-ik évre működő fegyelmi bizottság tagjait is.

Több tárgy nem lévén, elnök a közgyűlést berekesztette.

EGYESÜLETEK

A koldusápoló egyesület közgyűlése. A Szent Lászlóról nevezett nagyvárad-i koldusápoló és fimenház egyesület márczius hó 2-ik napján délután 5 órakor választmányi ülést fog tartan, melyre az érdekeltek tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1901. febr. 24-én. Az elnökség.

TANUGY.

Gyorsírási tanfolyamok. A nagyvárad-i Gabelsberger-Markovits gyorsíró egyesület választmányja elhatározta, hogy f. évi márczius elejétől június végeig tartó következő tanfolyamokat és gyakorlatokat rendezi:

1. Kezdő tanfolyamot heti két órában, szerdán és szombaton 6—7;
2. Vitairási tanfolyamot heti egy órában csütörtökön 6—7;
3. Közös gyakorlatokat a társulat tagjai részére a csütörtöki vitairási tanóra után.

Ezen tanfolyamok és gyakorlatok helye az áll. főreáliskola vegytani előadó terme, (föld-

szint balra, utolsó ajtó); díjai pedig a kezdőtanfolyamon 4 forint, a vitairási tanfolyamon 2 forint. Ezen díjak két részletben is fizethetők, fele a tanfolyam kezdetekor, a másik fele a második hó végén. A közös gyakorlatokban az egyesület tagjai tagsági díjuk fejében vesznek részt. Mindezen díjak az egyesület pénztárosa Löwenstein Zsigmond úrnál fizetendők.

A tanfolyamok vezetője, az egyesület elnöke dr. Szombathy István ur, a gyakorlatoké az egyesület jegyzője, Aron Gábor ur. Ezen tanfolyamok márcz. 6-án, szerdán kezdődnek. Jelentkezni lehet az említett uraknál, valamint alulírottáknál és az egyesület választmányi tagjainál.

Nagyváradon, 1901. febr. 25.

Dr. Kripka Henrik,
egyes. alelnök.

IPARÜGY.

Az ipartestület előljárósági ülése.

Az ipartestület f. hó 23-án tartott előljárósági ülésén megjelentek az iparhatóság részéről: Gerő Armin t. főkapitány, iparhatósági biztos, az előljáróság részéről: Bertsey György elnök, Andriska Károly és Mihály József alelnökök, Bodnár János, ifj. Cser János, Czeglédi Jeremiás, Hann Lajos, Hegedűs József, Juhász Benedek, Mészáros József, Mónus Sándor, Nagy Sámuel, Óváry Lajos, Széles Lajos, Szilárdy Ernő, Szücs Ferencz, Tarsoly Ferencz, Tátray Sándor, Vlád Agoston, Voszka Ferencz, Zsirkay Károly előljárók, Dévald Mihály póttag, Iványi István, Peller Ferencz, Stagl Kálmán számvevők és Jankovich János főjegyző.

A január havi ülés jegyzőkönyvének felolvasása és jóváhagyása után az elnöki jelentés olvastatott, abban előterjesztve, hogy a január hó 27-én megtartott közgyűlés által az előljáróság 1900-ik évi működéséről szóló jelentés, a zárszámadások, vagyon mérleg és az 1901-ik évben érvényesítendő költségvetés, változatlan elfogadva lettek. Az alapszabály 9-ik pontjának megváltoztatására vonatkozólag beadott indítvány tárgyalásánál többek heves felszólalásai által előidéztet nyugtalan lármát, — hatósági biztos Gerő Armin tapintatos higgadt közbelépése, a tárgyalás menetét — ily módon megzavarni szándékolt — heves közbeszólások rész következményeire való figyelmeztetése, az iparosság eddigi jó hírvének fenntartására való jól megokolt s minden oldalról megvilágított hivatkozásokkal megnyugtató érveivel sikerült lecsendesíteni s a tárgyalást higgadt mederbe terelni, ezután jobbra és balra állás által megtartott szavazással az előljáróság javaslata nagy többséggel elfogadva az indítvány elejtett. A hatósági biztos urnak ugy ezen, valamint 11 év óta az iparosság általános érdekeinek támogatása egy az ipartestület mint önkormányzati intézménynek fejlődésében, működésében, és tekintélyének emelése körül tett szíves fáradozásaiért az előljáróság lelkesülten egyhangúlag köszönetet szavazva, azt jegyzőkönyvében megörökíteni határozta.

A január hóról szóló pénztári jelentés szerint a múlt évi készpénz maradvány volt 3950 korona 02 fillér, a bevétel januárban 585 korona 30 fillér, összesen 4535 korona 32 fillér, a kiadás 2314 korona 54 fillér, készpénz maradvány 2220 korona 78 fillér.

Elnök bejelenté, miszerint az ipartestületi hitelszövetkezet ügyében Budapesten tartózkodott, hol akkor folytak a betegsegélyzőpénztárnak szervezésére vonatkozó anket tárgyalások, melyen az ország 140 ipartestületi, e közt 90 nagyobb betegsegélyző pénztárak kellően képviselve vannak az ipartestületek országos központi bizottsága ez ügyben rövid idő alatt összehívja az ország ipartestületi betegsegélyző pénztárak képviselőit egy közös tanácskozásra, hogy a kérdéses ügyben sérelmüket, óhajukat, véleményüket megállapítva azt még kellő időben beterjeszthessék, a tanácskozásban való részvételre az előljáróság az elnököt bizta meg.

Az ipartestület Nemzeti szállodájának még három és fél évig tartó bérleti joga, a szükségendő javítás és átalakítási költségek terheivel Kovács László és nejére átruházta.

A koldulás végleges betiltása céljából megváltásul 50 korona lett három évenként megszavazva.

A gazdasági és iparbank és a László-Hunyadi gőzmalom részvénytársaságok igazgatóságának a Menház részére adományozott 40 és 50 korona segélyekért köszönet szavaztatott.

Az első magyar általános biztosító-társulat lejárt tüzkár biztosítási szerződések megújítása elrendeltetett.

A rendőrkapitányi hivatal mint elsőfoku iparhatóság által az ipartestület közgyűlésének jegyzőkönyvében foglalt határozatok jóváhagyásáról érkezett értesítés tudomásul vétett.

Két iparosnak 10—10 korona segély, egynék 20 korona temetkezési költség, valamint 16 számlára 347 korona 4 fillér lett kiutalva.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Kedd: Mikádó.

Szerda: Mikádó.

Csütörtök: Szókimondó asszonyság.

Péntek: Szókimondó asszonyság.

Szombat: Pezsgő után.

Vasárnap:) d. u.: Szulamit.
) este: Pezsgő után.

Hymfi dalai. Tegnap este üres ház előtt játszották Berczik Árpád poétikus szép darabját, a Hymfi dalait. Az előadás elég vonzó volt, a szereplők nagy része is kedvetlenül játszott.

Vasárnapi előadások. Offenbach bájos operettjét, *Orfeusz-t* adták vasárnap délután zsufozt ház előtt. Szereposztás a régi volt kivéve Jupiter szerepét, melyet ez alkalommal Szilágyi Dezső játszott, a ki diskrét alakítást nyújtott s nem élt vissza azzal a szabadsággal, melyet maga a szerep enged. Sajnáljuk, hogy ezt a kiváló művészt már csak kevés ideig mondhatjuk a magunkénak.

Este *Trilby* került színre másodikban, szép közönség előtt, a női főszerepben P. Szép Olgaival kinek művészi játékát a nyílt színen is többször felhangzó tapsvihar jutalmazta.

(m.) (a)

Pezsgő után. Pintér Imre darabjából a *Pezsgő után* című mulattató bohózatból tegnap volt az első színpadi próba a szerző vezetésével. A nagysikerűnek ígérkező darabot szombaton mutatják be s vasárnap este ismétlik.

A Mikádó felújítása. Sullivan híres japán operettjét a *Mikádó*t újítják föl ma hosszasan, gondos próbák után. A darabhoz szép kosztümök és diszettek készültek. A főszerepeket Szilágyi Dezső (Mikádó) Pintér (Koko) Péter (Nauki-Po) Bérczi, Fűredi, Forrai Ferike, Lányi Edit játsszák. A *Mikádó*t holnap ismétlik.

Igazságszolgáltatás.

Márczius havi esküdték.

A nagyvárad kir. törvényszék mellett a jövő márczius hónapban a következő esküdték fognak működni:

Molnár József, mérnöksegéd Nagyvárad.
Kató István, tanító B.-Ujfalú.
Munk Gábor kereskedő Nagyvárad.
Zsunk Pál, fényképész Nagyvárad.
Krizsán József, ács Nagyvárad.
Neumann Vilmos, nyomdatulajdonos Nagyvárad.

Lovass Sándor, földbirtokos Érmihályfalva.

Dr. Molnár Imre, jogtanár Nagyvárad.
Gyöngyössi Gyula, magyarszabó Nagyvárad.
Sztarill János, árvaszéki ülnök Nagyvárad.
Gombos Ferencz, birtokos Székelyhid.
Dániel Lajos, takarékpénztári könyvelő Nagyvárad.

Papp György, magánzó Nagyvárad.
Réz Mihály, iskolafelügyelő Nagyvárad.
Hering Sándor, gyógyszerész Nagyvárad.
Tardy Sándor, földbirtokos B.-Ujfalú.
Seres Lajos, magánzó Sarkad.
Scholtz Gábor, gyógyszerész Komádi.
Vaday Ignác, magánhivatalnok B.-Diószeg.
Mátray György, városi számtiszt Nagyvárad.

Takács László, mérnöki napidijas Nagyvárad.

Csatáry József, fűszerkereskedő Nagyvárad.
Kenyeres János, földbérlő Nagyszalonta.
Fónagy István, földműves Nagyszalonta.
Puskás Lajos, árvaszéki ülnök Nagyvárad.
Deák József, polg. isk. tanár Sarkad.
Dr. Garán János, orvos Székelyhid.
Jelinek Géza, megyei alpenztárnok Nagyvárad.

Id. Recsky László, pénzügyi titkár Nagyvárad.

Farkas László, gazdálkodó Nagyvárad.

Helyettes esküdték:

Wiener Jenő, bankhivatalnok Nagyvárad.
Porjesz Hermann, butorkereskedő Nagyvárad.

Oláh Ferencz, mészáros Nagyvárad.
Ullmann József, borkereskedő Nagyvárad.
Moskovits Adolf, szeszgyáros Nagyvárad.
Sz. Kocsis János, szabó Nagyvárad.
Bene István, szűrszabó Nagyvárad.
Fülöp Lajos, tankerületi tisztviselő Nagyvárad.

Veres László, erdőfelügyelő Nagyvárad.
Dr. Mayer László, orvos Nagyvárad.

REGÉNY-CSARNOK.

S i b i l l a .

Irta: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

37.

Minden ellene esküdt. Egyik akadály a másik felé törnyosult a jól ismert úton. Itt egy körül kerített térség, mely az állatok végett tövissel volt bevonva. Egész hosszában oly sűrű, még egy macska nem juthat keresztül rajta. Nem marad más bátra, fel kellé másznia. A másik felén vízzel telt árok terült el, melyet a növekvő sötétségben nem veit észre. Vizes lábakkal, csurgó ruhával, tovább gázolt. Előre haladt, de sem patak sem híd nem mutatkozott, Eltéveszté az irányt, másfelé tartott. Oly sötét volt, hogy szemének megerősítésével sem képes semmit sem felismerni.

De most a vihar bömbölésén kívül más hang is hatolt fülehez, mely idegeit izgatottságba hozta.

Figyelt. Nem csalódott. Egy bika füvöltése csakély távoiságban ama ponttól, hol állt. Halál félelem fogta el. Mint a nyíl repült a sötétségben nem tudta merre.

Hirtelen lába megbotlott s a földre esett.

Itt — egész közel — hallá az állat bömbölését, toborzékolását, érezni vélte tüzes lehelletét, alig tudva mit csinál, tapogatózott kezével.

Egy tárgyat érintett. Oh! öröm! A híd karfája az. Gyorsan odébb kuszott, sikerült a víz medrébe közvetlen a deszka alá jutni. Ehez kapaszkodott, lábait a vízben, biztonságban volt a vadállattól, mely néhány lépésnyire fujta, horkolva, tombolva, dühöngött. Midőn e kellemetlen, de a körülményekhez képest biztos helyzetben eszméletre tért, első vágya volt az éjbe Joachim után kiáltani. De a félelemtől reszkető ajka felmondá a szolgálatot.

De mi az? Nem egy jól ismert hang. Nem cseng a sötétben az ő neve?

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

Fiume tisztelgése.

Fiume, febr. 25. (Saját tud. táv.)
Az új képviselőtestület ma Meiländer polgármester vezetése alatt tisztelgett a kormányzónál.

Edward király utazása.

Frankfurt, febr. 25. (Saj. tud. táv.)
Edward király ma ideérkezett. A királyi vendéget Vilmos császár fogadta s elkísérte Fridrichshofba. Edward király innét tovább utazott.

Botha Lajos megadja magát.

London, február 25. A Weekly Despatch jelenti: Tegnap minisztertanácsot hívtak egybe, melyben fontos katonai ügyeket tárgyaltak. Okot erre Kitchener lord távirata adott, aki jelentette, hogy Botha követek útján közölte vele, hogy *elismeri, hogy körül van zárva és ennek következtében harczra képtelen, összejevetelt kér az általános megadás megbeszélésére.*

Kitchener ezt az összejevetelt e hónap 27-én délután két órára tüzte ki.

Kiirtott család.

Budapest, febr. 25. (Saj. tud. táv.)
Szibia községben ma egy vinczellér kiirtotta az egész családját s a házban található mindenféle élő jószágot, disznót, csirkét stb. A vérengzés után önként jelentkezett a csendőrségnél s rémtette okául azt hozta fel, hogy felesége őt megakart mérgezni.

Az Engel borok.

Pécs, febr. 25. (Saját tud. távirata)
A kormány ma az Engel pinczejéből tizenöt vagon bort szállíttatott Jákó-Halmára vegyelemzés végett.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 134.

Idénybérl. 132 sz.

Nagyváradon, kedden, 1901. febr. 26-án

A MIKÁDÓ

vagy

Titipu városa.

Operette.

SZEMÉLYEK:

A Mikádó	— — — —	Szilágyi Dezső
Nanki-Poó fia, vándor énekesnek öltözve	— — — —	Perényi József
Koko-lord, legfőbb hóhér	— — — —	Pintér Imre
Poch-Bach lord, legfőbb más-egyéb	— — — —	Bécezi Gyula
Pisch Tusch, egy előkelő lord	— — — —	Füredi József
Jum-Jum	— — — —	Forrai Ferike
Pitti-Sing) Kokó gyámleányai	— — — —	Lányi Edith
Pee-Ba)	— — — —	B. Horváth Irma
Katischa, előkelő japán hölgy	— — — —	Székely Anna

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap szerdán, február 27-én

U G Y A N E Z.

SZERKESZTOI POSTA.

Nem közölhetők: Az özvegy kisasszonyok karácsonya. Kinos helyzet. Pista. Valamint az eddig beküldött versek sem, melyeket itt helyszüke miatt fel nem sorolhatunk.

KOZGAZDASAG.

A „Nagyvárad Takarékpénztár” közgyűlése.

A vidék egyik legrégebb, országos hírű pénzintézete, a Nagyvárad Takarékpénztár vasárnap számolt be az elmúlt év üzleteredményéről.

Ez a pénzintézet évről-évre fényes eredményt mutat fel, dacára a nehéz pénzügyi viszonyoknak. Az elmúlt évben 160,000 korona nyereséget ért el s 15 millió korona volt a forgalma.

Ez a kiváló siker főként és első sorban dr. *Hoványi Géza* vezérigazgató érdeme, a ki nagy szakértelemmel, tudással, ambícióval vezetni fáradszónalul a nagy üzletkörrel bíró pénzintézet ügyeit. A részvényesek teljes elismeréssel vannak is iránta, mert tudják, hogy a pénzintézet vezetése olyan kezekben van, mint kevés takarékpénztárnál az országban.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Sal Ferencz igazgató-ésági-elnök elnökölt. Jelen voltak:

Dr. Bozók Alajos, Böszörményi Géza, Csobánecz Lajos, Frankó Endre, dr. Grósz Albert, dr. Gyöngyösi István, Hegedüs Géza, Heringh Sándor, Hlatky Endre, Hoffmann Henrik, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, Huzella Gyula, Justh Károly, Kaczián Károly, Keller József, dr. Konrád Márk, Kovács Béla, Lakatos Antal, Lévay Zsigmond, Lopusny Gyula, dr. Mayer László, Óváry Sándor, Pally Lajos, Papp János, Petry Gyula, dr. Schweiger Ede, Zathureczky Albert.

Sal Ferencz elnök konstata, hogy a közgyűlés szabályszerűen meg lett hirdetve. 49 részvényes 129 részvényt tett le. Jelen van 29 részvényes, 121 szavazattal. E szerint a részvényesek határozatképes számmal vannak jelen s a közgyűlést megnyitotta. A jegyzőkönyv hitelesítésére dr. Konrád Márk, dr. Schweiger Ede és Petry Gyula részvényeseket kérte fel.

Ezután dr. *Hoványi Géza* vezérigazgató felolvasta az igazgatóság következő jelentését:

Tisztelt közgyűlés!

Az 1900-ik évről, intézetünk 54-ik üzlet-évről szóló jelentésünket a következőkben van szerencsénk előterjeszteni:

A közgazdasági viszonyok az elmúlt évben is általában kedvezőtlenebbek voltak, sem a közgazdasági állapotok jobbra fordulása, sem a pénzügyi viszonyok javulása nem következett be, s ez az oka annak, hogy az elmúlt üzlet-évről nem vagyunk képesek nevezetesebb eredményt, nagyobb haladást fölmutatni.

Az a tartózkodás, mely az üzletek kötésénél ily kedvezőtlen közgazdasági és hitelviszonyok mellett szükségessé vált, indokolja a haladás nem épen kielégítő voltát.

A közgazdasági s pénzügyi viszonyok kedvezőtlenességének legbiztosabb fokmérője az értékpapiroknak az egész év folyamán tapasztalt alacsony árfolyama, mely végeredményében szerfölött bémítólólag hatott az üzletév eredményére, a mennyiben az értékpapírok árfolyamkülönbözete címén közel 39 000 koronát voltunk kénytelenek az elmúlt év üzleti eredményéből leírni, és bár ezen, a törvénynek megfelelő leírás nem tényleges veszteség és a pénzügyi viszonyok kedvezőbbre váltaival minden valószínűség szerint meg is térül: de momentán mégis előidézte azt az intézetünknek szokatlan helyzetet, hogy az elmúlt év nyereségéből tartaléklapunkat a szokott mérvben gyarapítani nem vagyunk képesek.

Mint hogy azonban egyrészt reményünk

lehet arra, hogy ez a mulasztás az árfolyamok kedvezőbbre fordulával megtérül, másrészt pedig mivel nemcsak elértük, de 41.940 kor. 28 fillérrel túl is haladtuk azon összeget, a meddig a tartalékalap az előírt módon gyarapítandó:

tekintve, hogy az árfolyamkülönbség által okozott veszteséget a folyó jövedelemből minden tartalék-, vagy veszteségi alap igénybe vétele nélkül is képesek voltunk leírni: nem tarthattuk helyesnek, hogy az előző években nagy mérvben dotált és az alapszabályokban kikötött összegben felül gyarapított tartalékalapot ezen évben is — a részvényesek osztalékának rovására — a szokott mérvben gyarapítsuk.

Felosztási tervzetünknek idevonatkozó részét a most említett indokokból elfogadni kérjük. Üzletágaink múlt évi forgalmát feltüntető változásokat az alább közlendő forgalmi kimutatásokban nyújtjuk, melyekből meggyőződhetik a t. közgyűlés intézetünk fejlődéséről.

Bejelentjük a t. közgyűlésnek, hogy üzlet-helyiségünknek az emeletre történt áthelyezése következtében fogantatosított átalakítások a társasági ház számlán 29.821 kor. 60 fill., az értékes felszerelvények számláján pedig 16.373 kor. 16 fillérbe kerültek. Kérjük ezen intézkedésünk tudomásul vételét.

Bejelentjük a t. közgyűlésnek, hogy a közgyűlés által rendszeresített 2 segédtszti állást az elmúlt év július 1-én Heiser Gyula és Szemes Ferencz gyakornokok előléptetése által betöltöttük. Egyidejűleg a felmerült szükséghez képest még két segédtszti állás rendszeresítését évi 2000 korona fizetéssel hozzuk javaslatba. Javaslatunk elfogadása esetén 2 segédtszti állás a 2000 kor., 2 segédtszti állás a 1600 kor., 2 gyakornoki állás a 1200 kor. évi fizetéssel lesz rendszeresítve.

Ezen javaslatunkat egyrészt a felmerült szükség, másrészt pedig a méltányosság parancsolja, hogy az intézetünknek működő gyakornokok előléptetésben részesülhessenek és így tevékenységük kifejtésében biztosítást találjanak, hogy az intézet érdekében teljesített szolgálataik anyagilag is elismerésben részesülnek.

Ezen elvekből kiindulva bejelentjük az igen t. közgyűlésnek, hogy utólagos jóváhagyás reményében a betöltetlen 2 segédtszti állást ifj. Kaczián Károly és Cserey Dezső gyakornokok személyében egyelőre 1400 kor. évi fizetéssel — betöltöttük. A megállapítandó fizetést fokozatosan előléptetés útján fogja az igazgatóság utalványozni.

Bejelentjük a t. közgyűlésnek Zilahy Kálmán nyug. főkönyvvezetőnek múlt év november 13-ik napján történt elhunytát; özvegyének nyugdíját igazgatóságunk a nyugdíjszabályok értelmében az elhunyt 3400 kor. évi nyugdíjának 1/3-ában, 1133 kor. 33 fillérben állapította meg.

Bejelentjük, hogy a jubileumi alap kamatját ez évben egy nagyvárad kereskedelmi iskolai tanulónak kívánjuk adományozni.

Üzletágaink múlt évi forgalmi kimutatását a következőkben adjuk: (Lásd a forgalmi kimutatást).

Ezek után indítványozzuk, hogy a 160.838 korona 21 fillér jövedelemből fordítsassék:

I. Leírásokra, még pedig:

Váltószámlán — — — 12.773 kor. 82 fill.

Per és óvatolási költség-

számlán — — — 1.671 > 31 >

Ingatlanok számláján — 6.952 > 89 >

Értékpapír számlán árfolyamkülönbség — — — 38.378 > 09 >

II. Jótékonycélra 1500 korona még pedig:

Városi árvaház részére alapítványul — — — 100 kor. — fill.

Szent Vincze nővérek olasz-i társházának alapítványul — 100 > — >

Koldusárpolda és gyermekmenház részére alapítványul — 100 > — >

Szent József-intézetnél tett alapítvány gyarapítására — 100 > — >

Ágostai evang. templom építésére — — — 100 > — >

Biharmegyei nőegyletnek alapítványul — — — 50 > — >

Izraelita nőegyletnek alapítványul — — — 50 > — >

Erzsébet bölcsőde egyesületnek

alapítványul — — —	50 kor. — fill.	
Gyermekbarát egyesületnek alapítványul — — —	50 » — »	
Tűzoltó egyesületnek alapítványul — — —	50 » — »	
Biharmegyei jegyzői nyugdíjalapnak alapítványul — — —	50 » — »	
Városi tisztviselői nyugdíjalapnak alapítványul — — —	50 » — »	
Nagyvárad üggyédei segélyalapnak — — —	50 » — »	
Elaggott iparosok segélyalapjának alapítványul — — —	50 » — »	
Református nőképezde részére alapítványul — — —	50 » — »	
Sport-pavillon költségeire alapítványul — — —	50 » — »	
Biharmegyei régészeti és történelmi egyesületnek — — —	50 » — »	
Népkönyha javára — — —	50 » — »	
Kereskedelmi iskolai segélyegyesületnek — — —	50 » — »	
A főgymnásiumi fizikai kör muzeumára — — —	50 » — »	
Elhunyt intézeti szolgálójának — — —	50 » — »	
Zenekedvelők egyesületének — — —	50 » — »	
Szaecsvay Imre szobrára — — —	50 » — »	
Katholikus legényegyesületnek — — —	50 » — »	
Nagyvárad népkönyvtárának — — —	50 » — »	
III. Intézeti nyugdíjalap gyarapítására — — —	1000 » — »	
IV. Igazgatók, felügyelők, vezérigazgató jutalékául — — —	17741 » 16 »	
V. Tisztviselők jutalmazására — — —	3600 » — »	
VI. Osztalék részvényenként 250 korona — — —	75000 » — »	
VII. Tartalékalap gyarapítására — — —	2200 » 94 »	

Tisztelt Közgyűlés!

Miután a felügyelő-bizottság jelentésének meghallgatása után a betervezett mérleget erre vonatkozó indítványaink megszavazása által végleg megállapítani és a felmentvényt úgy az igazgatóság, mint a felügyelő-bizott-

ságnak az 1900. üzletévre megadni kérjük, egyúttal javaslatba hozzuk, hogy a részvényenként megállapítandó 250 koronának f. hó 25-ik napjától a 23. sz. osztalék-szelvény ellenében leendő kifizetését elhatározni sziveskedjenek.

Nagyváradon, 1901. február hó 15-én.

Sal Ferencz,

kir. tanácsos, igazg.-elnök

Az igazgatóság jelentését a felügyelő-bizottság jelentésével együtt elfogadták s úgy az igazgatóság, mint a pénztárnoknak a felmentvényt megadták.

Ezután a kisorsolt 5 napibizost választották meg ismét: ezek a következők: dr. Baróthy Akos, Csobánczy Lajos, dr. Grósz Albert, dr. Hoványi Gyula és Keller József nyug. örnagy.

Végül dr. Konrad Márk részvényes meleg hangon emlékezett meg az elért szép sikerről s indítványozta, miként fejezze ki a közgyűlés teljes elismerését az intézet eredményes vezetéséért dr. Hoványi Géza vezérigazgatónak s jegyzőkönyvi köszönetet mondjanak neki.

Az indítványt lelkesedéssel s a vezérigazgató éltetésével elfogadták.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, február 25.

Osztrák hitel	674.50
Magyar hitel	675.—
Allamvasut	671.50
Rimamurányi	477.—
Magyar jelzálog	440.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hatéridők.

Budapest, február 25.

Buza októberre	7.69
Buza áprilásra	7.47

Tengeri	5.80
Rozs ápr.	7.28
Zab ápr.	6.22
Káposzta, repces, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. február 25-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.25
Magyar koronajárdék	93.70
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.—
Italméresi jog megváltási kötvény	99.30
Horvát-szlavónföldtehermentési kötvény	93.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	168.—
Tiszaszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	142.—
Osztrák járdék papírban	98.25
Osztrák járdék ezüstben	98.10
Osztrák járdék aranyban	117.75
Osztrák korona járdék	98.25
Osztrák államsorsjegyek	187.25
Osztrák magyar bank részvény	16.70
Magyar hitelbankrészvény	684.—
Osztrák hitelintézet részvény	670.75
Párisi vista	95.35
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19.08
Németbirodalmi márka	117.40
London vista	240.66
20 márkás arany	23.50

A szerkesztőbizottság felalás:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Önkénytes árverés.

F. évi márczius hó 3-án, d. e. 9 órától kezdve 18 drb. berni és simmenthali fajta tenyészmarha melyek között van 12 drb. fejős tehén 1 drb. 3 éves, 1 drb. 15 hónapos berni bika és 4 drb. különböző koru üszörborju önkénytes árverésen fognak eladatni.

Vasuti állomás. Less.

Pta.-Pankota, 1901. febr. 16.

Középesy Testvérek.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
báti meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.